

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Linda Mariana, Sive De B. Virgine Lindensi

Clagius, Thomas

Coloniae Vbiorvm, 1659

XXIII. Recensentur sigillatim villae, civitates, & populi, qui stas quotannis processiones ad B. virg. Lindensem obire solent.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11544

CAPUT XXIII.

Recensentur sigillatim villa, civitates & populi, qui statas quotannis Processiones ad B.V.Lindensem obire solent.

Non satis erat Diyo Paulino confertam populorum multitudinem ad S. Felicem Nolam confluentem, celebrasse, nisi & populos ipsos, ita confluentes sigillatim percensuisset. Sic enim Natali tertio accepimus canentem:

*Lucani coeunt populi; coit Appula pubes,
Et Calabri, & cuncti quos alluit aestus uterque;
Qui levâ & dextra Latium circumsonat unda,
Ipsaque caelestum sacris Procerum, monumentis
Roma Petro Pauloque potens, rarefcere gaudet
Huius honore DEI; portaq; ex ore Capena
Millia profundens ad amica mania Nol.:*

Neque nobis quocirca satis fuerit, tot & tantarum fecisse Processionum memoriam, nisi quarundam (quis enim omnes ad amissim percenscat) aut censum, aut memoriam refricemus.

Primas sibi vere vindicat civitas Resselensis, quæ sicut Lindæ Marianæ, præ cæteris, vicinior est, ita Processionum annuarum frequentiam nulli primas cedit. Quaternas minimum, Resselenses universi intra annum faciunt supplicationes, & quidem omnes ferè ex publico conceptas voto. *Prima* alteram, ut vocant, *Rogationum feriam* occupat; qua pro more, atque Catholicæ instituto Ecclesiæ, satis & sementi jam factæ ac futuræ, clementior aura, & divina de celo benignitas, publicis ubique precibus imploratur non secus atque sub Annum Domini 452. à S.
Manjer.

Mamerco Viennensium in Gallia Episcopo, partim ad terræ motus, partim ad ferocium in urbe luporum incurfus, partim denique ad subterraneorum eruptiones ignium avertendas, triduanæ ante Domini Ascensionem supplicationes fuerunt institutæ; quemadmodum S. Avitus illius successor, & Sidonius Apollinaris (a) testantur. Altera Resselensium supplicatio instituitur, Dominicâ Festum Visitationis B. V. proximè consequente. Cùm enim illo tempore, Deiparam ad *Montana cum festinatione abeuntem*, plerique alii, qui sub id tempus Lindam publicas adorant Processiones, imitari satagant, aut etiam quædam tenus, comitari; ne Resselenses quidem. in eorûga Deiparam sive officio, sive pietate, publico itidem omnium voto firmatâ, eripi sibi palmam sinunt. Tertia ad VIII. Cal. Aug. ipso videlicet D. Jacobi Apostoli festo, quo publicæ supremo Numini aguntur gratiæ, ob servatam à præsentem incendio civitatem. Anno enim Domini M. DC. XLI. subitum juxta ac vehementer exortum incendium, in audita propè celeritate ac depasci civitatem cepit; ut, vento flammæ, carbonum quin & torres & grandia tigna quaquaversum præstante, ratio ac modus sistendi ignis nullus esset. Jam platea arcem inter ac prætorium interjecta quemadmodum & suburbium, piscaria platea, & ceterum in cineres telederat domicilio Societatis in medio sito, atq; octies flammam concipiente, suppellectili, quæ intra pomarium, domui ortum versus subiectum, jactata erat, ignibus haustâ. Ratio denique sistendi mali, omnibus unica apud Deiparam Linden

(a) lib. 5. epist. 148

sem occurrit. Simul igitur ac votum annuz in eum diem supplicationis nuncupatum est, omnis simul ignis extinctus: Resselensium vero ad Deiparam Lindensem pietas, tantò magis est accensa. *Quarta* denique, instituitur postridie Assumptæ in cælum Virginis, quâ ob servatam à pestilenti lue civitatem, gratiæ itidem referuntur DEO. Duodenæ circiter familiæ intra civitatem erant, quæ id temporis votum annuz peregrinationis Deiparæ Lindensi nuncuparât, & continuo, ab omni immunes periculo evasêre. Ergo primùm illi ipsi, qui voverant, eorumque posteri, paulò verò post, universa civitas, commune DEI ac Deiparæ beneficium, communi supplicatione profiteri ac celebrare aggressa, et jamnum perseverat. Neque his contenti Resselenses, quandoque plures extra ordinem adjiciunt Processiones, quemadmodum hoc, quo isthæc scribimus, & superiore anno fecêre. Nam superiore quidem anno, cùm epidemica lues, in vicinis quoque Ducatus locis sædè grassaretur, Resselenses factâ citra moram supplicatione, quasi meliorem de Tilia Mariana succum, pro antidoto sumplissent, à præsentissimo jam periculo exempti fuerunt. Hoc verò quinquagesimo quinto seculi istius anno, quod & alias pari eventu factum, agris & satis nimio Syrii æstu ac siccitate prope exarescentibus, quasi sub Marianæ Umbram Tiliæ, pro more, le receperunt, breviq̃ intervallo, opportunos de cælo imbres nacti sunt. Atque hæc Resselenses universi: jam verò ii, qui suburbium, vulgo, *Piscaria plate*, dictum, colunt, seorsim insuper Tertia Pentecostes feriâ, publicam quotannis instituunt processionem.

nem;

nem ; qua ob depulsam ab se pestilentis auræ luem, supremo Numini & Deiparæ gratias agunt. Triginta circiter inde abierunt anni, cum Resselium totum, illa populata est laes, ut ad dictum quoque pervaserit suburbium. Hic de præfecti vici illius consilio omnes annuam Deiparæ vovent peregrinationem, & simul ac voverant, voti compotes effecti, perpetui grati animi memoria atque processione beneficium recolunt.

Resselienibus proximi sunt *Bisteinenses*; oppidum quippe, vix tribus Linda, Resselio autem duabus abest leucis: illi proinde Resselienium vestigia ponunt legunt. Quovis enim anno, proximâ à festo Pentecostes Dominicâ, quæ sanctissimæ Trinitati est dicata, sub meridiem domo egressi, numeroso juxta, & ad modestiam pietatemque composito rite agmine, sub vesperam ingrediuntur Resselium; precibusque in Templo Societatis aliquamdiu fufis, quieti se, in vicina plerumque villa *Rotaven* dicta, componunt; primaque postridie luce, iter Lindam pari modestiâ pietate prosequuntur. Tamen si verò aliorum quoque omnium, qui Lindam frequentant, pietas ipso quæ vultu facile se prodat, singulare tamen quiddam in Bisteniensibus relucet, velut quidam earum supplicationum fructus. Palàm est, ejus oppidi cives, comessationibus antehac, ebrietatibus, & quæ inde sequuntur, rixis, pugnis, atque cædibus, supra cæteros prope infames habitos; adeo ut Illustrissimus Antistes Nicolaus Sayszkowski ante annos circiter unum deviginti, necesse habuerit iis, qui cultrum in alium strinxisset (cultris enim potissimum inter pocula cetera

tabatur) exilii subhaftationisque pœnam infligere. At illi simul ac supplicationes ejuscemodi; annuas obire, Patrumque Collegii Reffelienſis operâ ad frugem ſe recipere cœperunt, jam cum quavis vicinarum civitatum, de honeſtate, de modeſtia ac pietate facile videntur poſſe contendere.

Bisburgenſes quoque, qui quatuor, *Seeburgenſes*, qui quinque, & *Vartemburgenſes*, qui ſex itineris leucas Lindam, uſque habent, ferè circa Deiparæ Eliſabetham viſitantis feſtum, ſtatas quovis anno ſupplicationes obeunt. Quæ, quò ſunt longinquiore, & quâ itinerum, qua tempeſtatum incommodis magis obnoxia, eò magis pietatem, civitatibus illis quaſi inſitam, conteſtantur. Quibus de cauſis etjam *Allenſteinenſium*, municipum meorum, religio & conſtantia magis videtur prædicanda; quòd, cum octo minimum leucas itineris emetiri Lindam uſque debeant, nullo tamen anno, ſemel cœptas, & ſemper magna cum pietate obitas Processiones omittant. Quorum, ut eſt inſignis religio, ita, quæ religionem adjuvat & ornat, Muſices canendi que peritia, tum domi, tum in hiſce ſupplicantium choris, facile palmam cæteris præripit. Quod quidem ſuperiore anno etjam inde patuit, quando agmini Lindam proximè ſuccedenti, Deiparæ Virginis laudes, quæ Lauretanis continentur Litaniis, virgineâ voce nubilis jam virgo, toto agmine accinente, patriâ linguâ, nec minima arte juxta ac ſuavitate, præcinuit.

Civitatum exempla ſequuntur adjunctæ civitatibus villa. &, quæ Lindæ viciniore ſunt, etjam præeunt. Eſi verò necdum conſtet, quam ſibi ſinguli ſixerint

xerint

xerint statam in anno diem, reperio tamen in com-
mentariolis circa 1640. & proximè currentes an-
nos, Aprili mense suo defungi solitos itinere *VVor-*
placenses, & Klausdorffenses: Majo verò *Glockstein-*
ses, Santoppenses & Plausenses: Junio *VVuslacen-*
ses, Sturmbublenses, Heinersdorffenses, Plesenses, Kivvitten-
ses, Schulenses ac Lautenses; Julio *Kellenses & Cras-*
senses. Plures alii potuissent consignari, si ii quibus
consignandi provincia fuerat commissa, paulò accu-
ratiùs munere suo fuissent defuncti: quippe & cu-
sas tum supplicationum, tum votorum supplicatio-
nes antevertentium oportuisset perquiri ac signa-
re. De solis interim *VVuslacen-sibus* illud proditum est
Epidemica lue (quam majorem vocant pestem) ubi
que grassante, votum Deiparæ Lindensi in Templo
omnes nuncuparunt, & è Templo progressi, sub
ante Christi è Cruce pendentis effigiem id ipsius
confirmarunt. Auditi sunt de cælo, ideoque voti
& beneficii divini memores, quod voverant, quod
anno exequuntur. *Klausdorffenses* quoque ac eorum
vicini *Worplacenses*, ultro fatentur, jam inde
avorum abavorumque memoria, supplicationes
suas voto firmatas, & supra centum jam annos, in
feria quinta Dominicam Paschatis proximè com-
mune, ab se frequentatas. Causam verò perpetuam
istius voti fuisse, incendium ope Deiparæ Lindensi
ad quam trepidi recurrerant, subito extinctum tum
& dictum diem, quam possunt, festivissimam, &
omni opere servili eximiam, ducunt. Similis
Munchsdorffensium pietas, qui sexta, & *Santopp-*
ensium, eidemque *Paracizæ adjunctorum*, qui secum

Fest
ne è
(qu
tem
lent
ann
S
ann
pari
tunt
cum,
ris e
nicis
mine
subin
Quo
quã
facer
quã
Cath
quot
N
Deip
na, c
gni P
ciis, q
præf
quin
dem C
quatu
per m
Fest

Festum Corporis Domini consequente feriâ , agmine è tota villa coacto, supplices præcedunt; & vorum (quod ad avertendas aëris tempestates, quæ hoc tempore, maxima cum latorum noxa, grassari solent, ipsorum majores dudum ante fecerant) quovis anno prosequuntur.

Sunt præterea aliæ civitates, quæ etsi non quovis anno, frequentius tamen intra annos non multos, paria prioribus supplicantium agmina Lindam mittunt: quas inter sunt *Heilsberga, Gutstadium, Meelsacum, Vormditum & Brunsberga*; quæ quidem uti cæteris est remotior (sedecim quippe milliaribus Prutenicis abest Linda) ita rarius coacto simul omnium agmine accedit; accedit tamen quasi per sparsos, quos subinde quovis anno submittit, suorum manipulos. Quod & *Traumburgum, & Iolkemitum*, aliquanto quàm *Brunsbearga* remotiores, pari solent religione facere. Sed & *Regiomontum, & Elbinga, & Gedanum*, quanquam paucos, prælectatiorum turbâ numerent Catholicos, tamen, pro eo numero, non paucos quotannis Lindam expediunt.

Neque verò solius *Varmia* aut *Prussia* finibus, Deiparæ Lindensis, per publica supplicantium agmina, cultores continentur. Sunt & in amplissimis Regni *Polonia*, & Magni Ducatus *Litvania* provinciis, qui necdum quidem annuas, frequentes tamen, præsertim è *Masovia* & *Podlachia* peregrinationes, quin & Processiones instituunt. Et è *Masovia* quidem *Chorzelenenses*, qui quindecim, & *Prasnisienses*, qui quatuor insuper leucas absunt Lindâ, frequentissimè per manipulos, interdum verò etiam coacto omni-

um aut plurimorum agmine, supplices accedunt
Colnenses quoque, & alii, haud procul *Lanz. à*, *Lind*
 verò viginti circiter leucas distiti, frequentes ad
 quorannis solent: insuper hoc anno, pro ipso *Vifite*
 tionis B. V. die, *VVanfosenses*, & haud longè ab iis po
 fiti *Gantcondzenses* magno numero, & agmine in ma
 rem supplicantium composito, adfuerunt. Quorum
 omnium eò magis est & laudanda & admiranda pi
 tas ac religio, quòd maximam itineris partem,
 ipsa quasi aduertiatorum castra, per Prædicant
 inquam, & sectariorum in Ducatu dominantium
 nes, conficere, & non rarò eorundem sannis ac
 opprobriis saturari necesse habeant. Verùm ha
 gravatè opprobria & sannas impiorum supporat
 ac perferunt, qui ad caelestis gratiæ rorem & amor
 siam, quam *Tilia Mariana* affatim suppeditat, in
 pectore animoque anhelant.

Verùm hoc loco, piaculi instar videri possit.
 studiosam *Collegii Resfeliensis* juventutem taciti p
 terierimus, quippe cui non annua, sed Mensis
Lindam Marianam supplicatio est. Quovis m
 mense, die remissioni animorum datâ, & *Vacu*
 quod ajunt, sacra, ad signum primâ luce dari solent
 quasi provolantes de suis alveolis apes è vestigio
 sunt; & in classium suarum ordines tributi, pra
 dente cum *Deiparæ* effigie *Labaro*, progressum
Lauretanarum carmine *Litaniarum* exorti, qu
 animosâ juxta ac dulci vocem modulatione per
 xunt, alia insuper atque alia, in *DEI* & *Deiparæ*
 des carmina, toto decurrunt itinere. Tum silv
Lindæ proximam lucumque ingressi, & ad voces

nentium non tam respondentis quam ludentis, & ludendo calidos juventæ spiritus irritantis Echo, sibilis, ad novum modulandi æstum succensî, quò fiunt sacro loco propinquiores, eò lætioribus dulcioribusque perfonant modulis: quoad tandem ad ipsam Deiparæ Adem delati, tanquam innoxia, mellis tamen avida, apum examina, Tiliam suam cælesti rore ac melle gravidam nacti; inter sacrum Missæ sacrificium, & harmonicos Musicorum concentus, rorem cælestem ac mella legunt; quibus deinceps intra animorum suorum quasi cellas reconditis, ad DEI & Deiparæ amorem, cultum ac religionem, totâ nutrantur foveantur que vitâ.

CAPUT XXIV.

Variis, & supplicandi rationes ac modi, quibus Deipara Lindensis olim culta, & nunc, ad Ecclesie veteris exempla colitur.

Spiritus, & solennes ad Deiparam Lindensem supplicantium ceremoniæ, perinde possent calamo & oratione pingi, atque in se oculis spectantium sunt gratæ; magnam sanè huic narrationi, & pietate, quam spirant, & varietate sua gratiam adferrent. Si enim, iplo teste Christo Domino (a) *Gaudium est Angelis, super uno peccatore penitentiam agente; quidni jucundum sit, tum iisdem Angelis, tum etiam hominibus spectaculum, non unum duntaxat, sed tot pænitentiam agentes, & quod agunt, tot ac talibus modis profiteantes, intueri? sive igitur composito agmine procedentium, sive peregrinorum, aliorumve Lindam accedentium, ritus intuearis, videbis principio pleros-*

I 2

(a) Luc. 15.